

Doğudaki “Büyük Kare”yi Gördünüz mü?

Bu ay, akşamın ilk saatlerinde doğu yönüne baktığımızda köşelerinde birer yıldız bulunan büyük bir kare göreceğiz. İçinde hiç yıldız yokmuş gibi görünen bu kare sizce hangi takımyıldızlardan oluşur? Gözlemleyip keşfedelim!

11 Eylül akşam saat 21.00’de doğu yönüne bakarsak Büyük Kare’yi ve gezegenleri gözlemleyebiliriz.

Bir süredir sabaha karşı gözlemlediğimiz Satürn ve Jüpiter artık daha erken doğuyor. Onları bu ay, gece yarısından önce doğudan güneye doğru yükselirken görebileceğiz. Satürn iki yıldız Oğlak Takımyıldızı sınırlarında gözlemleniyor. Jüpiter, Güneş’e Satürn’den daha yakın ve yörüngesinde daha kısa sürede dolanır. İki yıl önce Satürn’e eşlik eden Jüpiter, artık Balık Takımyıldızı’na daha yakın konumda. Balık Takımyıldızı’nın yıldızları sönük yani gökyüzünde bu takımyıldızı bulmak zor. Ancak yazları Balık’ın hemen üzerindeki büyük kare oldukça dikkat çekici. “Büyük Kare” adlı yıldız grubu iki farklı takımyıldızın dört yıldızından oluşur. Bu takımyıldızların adları Pegasus (Kanatlı At) ve Andromeda (Zincirli Prenses). Ufkun üzerinde yana yatık biçimde duran büyük karenin en soldaki yıldızının adı Sirrah. Bu yıldız hem Andromeda’ya hem de Pegasus’a aittir.

Diğer üçlü yani Scheat, Merkab ve Algenib ise Pegasus Takımyıldızı’nın en parlak üç yıldızdır.

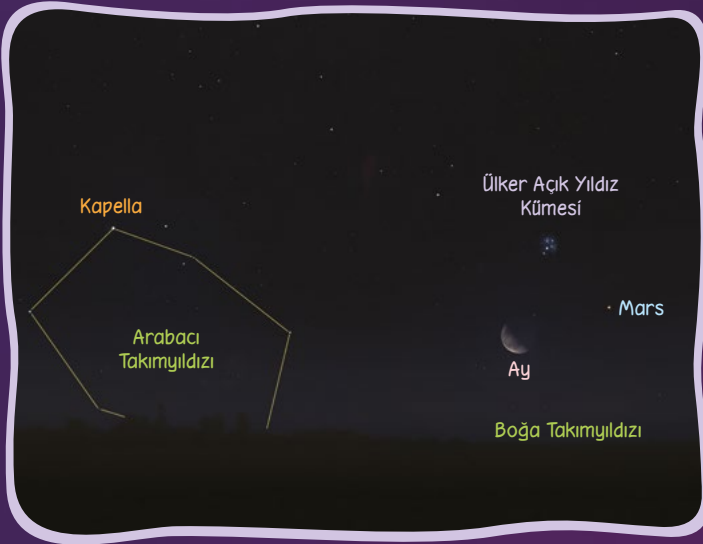
Sıra geldi bu bölgenin en ilgi çekici gök cismini gözlemlemeye. Bu cismi görebilmek için ışık kirliliğinden uzak bir yere ya da dürbüne gereksinimimiz var. Sirrah’tan sola, Andromeda Takımyıldızı’na doğru devam edersek küçük bir bulut görüntüsü fark ederiz. Bu bulutun adı Andromeda Gök Adası’dır ve adını yakınındaki takımyıldızdan alır. Bu gök ada, içinde yaşadığımız Samanyolu Gök Adası’na çok yakındır ve biçimi de Samanyoluna benzer. 2,3 milyon ışık yılı uzaklığında olan bu cismin çıplak gözle görebildiğimiz en uzak cisim olduğunu söyleyebiliriz.

Sarmal kollu Andromeda Gök Adası’nın, GALEX adlı uzay teleskobuyla kaydedilmiş görüntüsü.

Gök ada nedir?

Gök adalar; yıldız ve gezegen gibi gök cisimlerinin kütle çekim kuvveti etkisiyle hareket ettiği, bazılarının içinde gaz ve toz bulutları bulunan dev topluluklardır. Galaksi adıyla da bildiğimiz bu gök cisimlerinden evrende 2 trilyondan fazla sayıda bulunduğu düşünülüyor. Güneş sistemimiz Samanyolu Gök Adası'nın içinde yer alır ve gök adanın merkezi çevresinde dolanır. Gök adalar biçimlerine ve büyüklüklerine göre türlere ayrılır. Bizim gök adamız sarmal kollu, disk görünlü ve orta büyüklüktedir. Gece gökyüzüne baktığımızda gördüğümüz tüm yıldızlar gök adamızın içindedir.

19 Ağustos gecesi, kuzeydoğu yönünde Ay, Mars ve Ülker Açık Yıldız Kümesi birlikte doğacak.

Gezegenler

Gezegenler, gökyüzünde yıldızlar gibi görüldüğünden onları yıldızlardan ayırt etmek zordur. Gezegenleri bulmak için Ay bize yardım eder. 15 Ağustos gecesi Ay, Jüpiter'e yakın konumda olacak. 19 Ağustos'ta da Ay, Mars'a yakın olacak. Ağustosun ilerleyen günlerinde Ay, sabah saatlerinde doğacak ve sabah gezegenlerine eşlik edecek. 26 Ağustos'ta Venüs'le birlikte doğan Ay, 30 Ağustos'ta da Merkür'e eşlik edecek. Merkür Güneş'ten uzak konumda olacağı için gezegeni

görebilmek mümkün olacak. 8 Eylül'de yeniden akşam gökyüzüne geçen Ay, Satürn'e yakın doğrultuda görülecek. 11 Eylül'de de yeniden Jüpiter'e yakın gözlemlenecek.

Gözlem Etkinlikleri Devam Ediyor

Diyarbakır ve Van'da yapılan gökyüzü gözlem etkinliklerinin ardından Erzurum Gökyüzü Gözlem Etkinliği de tamamlandı. Erzurum'daki etkinlikte katılımcılar Türkiye'nin en büyük teleskobu olan Doğu Anadolu Gözlemevi'ni (DAG) ziyaret etme fırsatı buldu. Henüz gözlemlere başlamamış olsa da gözlemevinin büyüklüğü ve yapacağı çalışmaları dinlemek etkileyiciydi. Etkinlik sırasında katılımcılar akademisyenlerin konuşmalarını dinledi, gündüz ve gece teleskoplarla gökyüzünü keşfetti, stant etkinliklerine katıldı. Sıradaki gökyüzü gözlem etkinliği 18-21 Ağustos tarihleri arasında Antalya'da gerçekleşecek.

19 Ağustos
Son dördün

27 Ağustos
Yeni ay

3 Eylül
İlk dördün

10 Eylül
Dolunay

Ay'ın
Evreleri

Burcu Parmak